

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

12.11.2015

1 Kasım 2015 Milletvekili (Tekrar-Genel) Seçimleri Şiddetin Gölgesinde Gerçekleşmiş, Her Şeye Rağmen Türkiye Halkları Barışta Israrlı Olmuştur

7 Haziran 2015 milletvekili genel seçim süreci sancılı geçmiş, buna rağmen Türkiye halkı demokrasi ve barış yönünde iradesini ortaya koymuştur. 7 Haziran seçim sürecinde seçimlerin dürüstlüğü ilkesi hayata geçirilememiş, seçimlerin güvenliği sağlanamamış, seçimler adil bir ortamda yapılamamıştır. Buna rağmen halkın siyasal tercihini ortaya koyup siyasal partilerin Türkiye'nin temel sorunlarını yani insan hakları ve demokrasi sorununu barışçıl bir şekilde çözmek için siyasal partilerin koalisyon kurması yönündeki iradesi boşa çıkarılmıştır. Siyasal iktidar, halk iradesine uymak yerine Cumhurbaşkanının öncülüğünde Türkiye'yi tekrar seçime şiddet ortamında sürüklemiştir.

1 Kasım seçimlerine gidilen süreçte Mart 2013'ten beri devam eden çatışmasızlık ortamı sona ermiş, 24 Temmuz 2015 tarihi itibari ile silahlı çatışma dönemi yeniden başlamıştır. Ulusal ve uluslararası kamuoyunun baskısı sonucu KCK'nin 10 Ekim 2015 günü ilan ettiği eylemsizlik kararı devlet tarafından görülmemiş, şiddetin dozu giderek arttırılmıştır. Böylesi bir şiddet ortamında 1 Kasım seçimleri yapılmıştır.

7 Haziran 2015 - 9 Kasım 2015 tarihleri arasında silahlı çatışma ortamı dışında doğrudan doğruya büyük çoğunluğu devletin silahlı güçleri tarafından olmak üzere 128 sivil yaşamını yitirmiş, 195 sivil yaralanmıştır.

Bu süre içerisinde silahlı çatışmalarda 150 asker, polis ve korucu yaşamını yitirmiş, 421'i de yaralanmıştır. Bunun yanı sıra 181 PKK silahlı gerillası yaşamını yitirmiş, 19'u da yaralanmıştır. Silahlı çatışma ortamı içerisinde kalan sivillerden 9'u yaşamını yitirmiş, 101'i de yaralanmıştır.

Yine bu süre içerisinde doğrudan doğruya devletin önleme görevini yerine getirmeyerek IŞİD isimli radikal, cihatçı, dinci yapılanmanın saldırıları sonucu Suruç'ta 33, Ankara'da 101 olmak üzere 134 kişi yaşamını yitirmiş, bu saldırılarda 564 kişi de yaralanmıştır.

Bu süre içerisinde büyük çoğunluğu Kürt siyasal hareketi içerisinde bulunan kişiler olmak üzere 5.713 Kişi gözaltına alınmış, 1.004'ü de tutuklanmıştır. Bu kişiler içerisinde HDP ve DBP'li 19 belediye eş başkanı ile bu partilere mensup il ve ilçe yöneticilerinden 63'ü de bulunmaktadır.

Bu süre içerisinde tespit edebildiğimiz kadarı ile HDP'ye 133, AKP'ye 8, CHP'ye 3, DBP'ye 4, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi'ne 1 kez saldırı gerçekleştirilmiştir. 6-7-8 Eylül 2015 günlerinde Türkiye'nin çok büyük bir kesiminde HDP'lilere ve Kürtlere yönelik ırkçı ve nefret saldırıları ise sistematik olarak yapılmış ve seçim ortamı adeta yok edilerek şiddetin gölgesinde kampanya

---

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 34 şubesi, 6 temsilciği ve 7766 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin "tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır."

yapılmaksızın seçim ortamı gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte sadece iktidar partisi kendi kampanyasını gerçekleştirebilmiştir.

Genel olarak değerlendirdiğimizde 1 Kasım seçim süreci hiçbir şekilde adil bir ortamda geçmemiş, seçimlerin dürüstlüğü ilkesi hayata geçirilmemiş, siyasal partiler yaygın şiddet ve siyasal iktidardan kaynaklı güvenlik önlemlerinin alınmaması nedeni ile kampanya yürütememiş, kısacası şiddetin gölgesinde geçmiştir.

1 Kasım 2015 seçim günü derneğimiz 34 Şubesinin bulunduğu illerde bağımsız seçim gözlemciliğini yapmaya çalışmıştır. En önemli ihlal olarak yaptığımız tespit sandık başkanlarının sandıklar kapanmadan sandık görevlilerine seçim sonuç tutanağını boş bir şekilde imzalatmış olmalarıdır. Derneğimiz bu konuda YSK'yı yazılı olarak uyarmıştır. Bu durum seçimler üzerindeki en önemli şaibenin oluşmasına sebep olmuştur. Çünkü seçime giden her partinin 175 bin sandığın tamamında sandık görevlisi ve parti müşahidi bulunmamaktadır. Dolayısıyla YSK bu büyük ihlali önlemeyerek şaibe oluşmasına bizzat sebep olmuştur.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen Türkiye seçmeni 7 Haziran'da olduğu gibi 4 siyasal partiyi baraj üstünde tutarak barışta ısrarcı olduğunu ortaya koymuştur. Siyasal iktidarın gerek 7 Haziran gerekse 1 Kasım seçim süreçlerinde HDP'yi baraj altına bırakmaya dönük siyasal stratejisi Türkiye seçmeni tarafından onay görmemiştir. Böylece Türkiye seçmeni Kürt sorununun en önemli muhataplarından biri olan HDP'nin parlamentoda bu sorunun çözümüne katkı sunmasını ortaya koymuştur. Siyasal iktidarın bu mesajı doğru algılaması gerekmektedir.

1 Kasım seçimlerinden sonra seçimi kazanan AKP sözcülerinin Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü yerine bu sorunu terörle mücadele kapsamında değerlendirip güvenlik ve şiddet politikalarını sonuna kadar uygulayacaklarına dair beyanları KCK'nin tek taraflı eylemsizlik kararını sona erdirmesine gerekçe yapılmıştır. Türkiye şu anda silahlı çatışmaların yoğun olarak yaşandığı ve her gün çok sayıda insanın yaşamını yitirdiği bir şiddet ortamında bırakılmıştır. Siyasal iktidarın barış ve çözüm sürecindeki siyasal ortamı göz önüne alarak yeniden çatışmasızlık ortamına dönülmesini sağlayacak politikalar benimsemesi gerekmektedir. Aksi takdirde silahlı çatışma ortamının Türkiye'yi çok daha büyük şiddet ortamına sürüklemesine ve bir kaosun oluşmasına sebep olma ihtimali vardır.

1 Kasım seçim sonuçları barışta ısrarcı olunmasını ortaya koymuştur. Bu nedenle gerek devletin gerekse de PKK'nin bir an önce kalıcı çatışmasızlığı sağlayacak pozisyona çekilmesi gerekmektedir. Türkiye seçmeninin barışta ısrarcı tutumuna saygı duyulmalıdır.

Türkiye'nin temel sorunları olduğu gibi durmaktadır. AKP'nin 4.kez tek başına iktidar olması kendisine çok büyük bir sorumluluk yüklemiştir. En önemli sorumluluğu ise Türkiye'nin demokrasi ve insan hakları sorununun çözümünü sağlayacak yeni ve demokratik bir anayasadır. Yeni Anayasa yapılırken 4 temel ilkeye mutlaka uyulması gerektiğini vurgulamak istiyoruz. Öncelikle Anayasa bütünü ile yeniden yazılmalıdır. Anayasa yapım sürecinde eşitlik, özgürlük, barış, adalet, demokrasi, hukukun üstünlüğü, çoğulculuk, yerinden yönetim, çok kültürlülük, çok dillilik, açıklık ve katılımcılık ilkeleri esas alınmalıdır. Anayasa insan haklarına dayalı olmalı ve temel hak ve özgürlüklere aykırı hiçbir önermeyi içermemelidir. Anayasa yeniden yapılırken Türkiye'nin temel sorunlarını çözecek şekilde tasarlanmalıdır. Bunların başında Kürt sorunu, vesayet problemi, din ve vicdan özgürlüğü, ifade özgürlüğü, toplumsal cinsiyet eşitliği, âdemi merkezîyetçiliğe dayalı yeni bir yapılanma ve sosyal devletin görevlerinin yerine getirilmesi olarak sıralanabilir.

İnsan hakları savunucuları halen devam etmekte olan silahlı çatışmaların bir an önce bitirilerek kalıcı bir çatışmasızlığın sağlanmasını sürekli talep etmektedir. Siyasal iktidar Türkiye’de yaşanan çatışmalara gerek ulusal gerekse de uluslararası hukuku uygulamak istememektedir. Türkiye’de yaşanan silahlı çatışmalara Türkiye’nin de taraf olduğu ve 21 Ocak 1953 tarih ve 6020 sayılı kanunla onaylanıp 30 Ocak 1953 tarihli Resmi Gazete ile yürürlüğe koyduğu Cenevre Sözleşmelerinin ortak 3. Maddesini uygulama sorumluluğu ve yükümlülüğü bulunmaktadır. Hak savunucuları olarak yaşanan çatışmalarda insancıl hukuk ihlallerinin belgelendirilip raporlanmasında ve bu konuda gerekli hukuksal müeyyidelere başvurulmasında en etkili yöntemlere başvuracağımızı belirtmek isteriz.

7 Haziran 2015 - 9 Kasım 2015 Tarihleri Arasında Silahlı Çatışma Dışında Öldürülen Ve Yaralanan Siviller

41 i çocuk olmak üzere **128** kişi yaşamını yitirdi, **51**’i çocuk olmak üzere **195** kişi yaralandı.

20 Temmuz 2015 tarihinde Suruç’ta gerçekleşen saldırıda öldürülen 33 kişi ile yaralanan 104 kişi 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara da ki canlı bomba saldırılarında öldürülen **100** kişi ve **460** Yaralı ile birlikte toplam **sivil ölüm sayısı 261, sivil yaralı sayısı 759’dur.**

7 Haziran 2015 - 9 Kasım 2015 Tarihleri Arasında Silahlı Çatışmalarda Ölen Ve Yaralananlar		
Asker, Polis ve Geçici Köy Korucusu	82 Asker+ 65 Polis+3 Korucu Toplam= 150	215 Asker+197 Polis+9 Korucu Toplam= 421
Silahlı Militan	181	19
Siviller	9	101
TOPLAM	340	541

7.06.2015 - 9.11.2015 Tarihleri Arasında Yaşamını Yitiren Kişi Sayısı:602
Yaralı Kişi Sayısı:1.300

7 Haziran 2015 9 Kasım 2015 Tarihleri Arasında Kişi Güvenliği Ve Özgürlüğüne Yönelik İhlaller
Gözaltına Alınanlar: 188 ’i çocuk olmak üzere toplam 5713 kişi.
Tutuklananlar: 36 ’sı çocuk 1004 kişi.